

Stekovi

© Goodrich, Tamassia, Goldwasser

Katedra za informatiku, Fakultet tehničkih nauka, Univerzitet u Novom Sadu

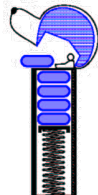
2023.

Apstraktni tipovi podataka

- ATP je apstrakcija strukture podataka
- ATP definiše
 - podatke koji se čuvaju
 - operacije nad podacima
 - uslovi kada dolazi do greške
- primer: ADT koji modeluje sistem za trgovinu akcijama
 - podaci: kupi/prodaj narudžbe
 - operacije:
 - order buy(stock, shares, price)
 - order sell(stock, shares, price)
 - void cancel(order)
 - greške:
 - nepostojeće akcije
 - otkazivanje narudžbe

Stek ATP

- **stek** (stack) ATP čuva proizvoljne objekte
- ubacivanje i uklanjanje poštuje LIFO (last-in-first-out) princip
- primer: PEZ bombone :)
- glavne operacije:
 - **push**(object): dodaje element na vrh steka
 - object **pop**(): skida element sa vrha steka
- dodatne operacije:
 - object **top**(): vraća najviši element bez skidanja
 - integer **len**(): vraća broj elemenata na steku
 - boolean **is_empty**(): vraća True ako je stek prazan

Primer operacija nad stekom

operacija	rezultat	sadržaj steka
S.push(5)	–	[5]
S.push(3)	–	[5,3]
len(S)	2	[5,3]
S.pop()	3	[5]
S.is_empty()	False	[5]
S.pop()	5	[]
S.is_empty()	True	[]
S.pop()	greška	[]
S.push(7)	–	[7]
S.push(9)	–	[7,9]
S.top()	9	[7,9]
S.push(4)	–	[7,9,4]
len(S)	3	[7,9,4]
S.pop()	4	[7,9]
S.push(6)	–	[7,9,6]
S.push(8)	–	[7,9,6,8]
S.pop()	8	[7,9,6]

Primene steka

- neposredne primene
 - istorija poseta stranicama u web čitaču
 - undo sekvenca u tekst editoru
 - lanac rekurzivnih poziva u programu
- indirektne primene
 - pomoćna struktura podataka za mnoge algoritme
 - komponenta u okviru drugih struktura podataka

Stek pomoću niza

- implementiraćemo stek pomoću niza
- dodajemo elemente s leva u desno
- posebna promenljiva čuva indeks poslednjeg elementa

Stek pomoću niza ₂

- ako se niz popuni...
- nova operacija push mora da proširi niz i iskopira sve elemente

Performanse steka

- neka je n broj elemenata na steku
- prostor u memoriji je $O(n)$
- svaka operacija je $O(1)$ (amortizovano za push)

Implementacija steka u Pythonu

```
class ArrayStack:
    def __init__(self):
        self._data = []

    def __len__(self):
        return len(self._data)

    def is_empty(self):
        return len(self._data) == 0

    def push(self, e):
        self._data.append(e)

    def top(self):
        if self.is_empty():
            raise Empty('stack is empty')
        return self._data[-1]

    def pop(self):
        if self.is_empty():
            raise Empty('stack is empty')
        return self._data.pop()
```

Primer: uparivanje zagrada

- svako (, {, [mora biti upareno sa), },]
- ispravno: ()(()){([())}
- ispravno: ((())(()){([())}
- neispravno:)(()){([())}
- neispravno: ({ []})
- neispravno: (

Primer: uparivanje zagrada

ParenMatch(X, n)

Input: niz X od n tokena, koji mogu biti zagrada, promenljiva, aritmetički operator ili broj

Output: True akko su zagrade ispravno napisane

Neka je S prazan stek

for $i \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

if $X[i]$ je otvorena zagrada **then**

$S.push(X[i])$

else if $X[i]$ je zatvorena zagrada **then**

if S je prazan **then**

return False {nema odgovarajuće otvorene zgrade}

if $S.pop()$ ne odgovara vrsti zgrade od $X[i]$ **then**

return False {pogrešna vrsta zgrade}

if S je prazan **then**

return True {svi simboli su u korektnom redosledu}

else

return False {neki simboli nemaju svoj par}

Primer: uparivanje zagrada

```
def is_matched(expr):
    """Vraća True ako se sve zagrade podudaraju."""
    lefty = '([{'          # otvorene zagrade
    righty = ')]}'         # zatvorene zagrade
    S = ArrayStack()
    for c in expr:
        if c in lefty:
            S.push(c)        # stavi zgradu na stek
        elif c in righty:
            if S.is_empty():
                return False  # nema sa čime da se upari
            if righty.index(c) != lefty.index(S.pop()):
                return False  # pogrešna zagrada
    return S.is_empty()     # da li su svi simboli upareni?
```

Primer: uparivanje HTML tagova

- svako `<x>` mora biti upareno sa `</x>`
- i pravilno ugnježdeno:
 - `<x><y>...</y></x>` je OK
 - `<x><y>...</x></y>` nije OK

```

<body>
<center>
<h1> The Little Boat </h1>
</center>
<p> The storm tossed the little
boat like a cheap sneaker in an
old washing machine. The three
drunken fishermen were used to
such treatment, of course, but
not the tree salesman, who even as
a stowaway now felt that he
had overpaid for the voyage. </p>
<ol>
<li> Will the salesman die? </li>
<li> What color is the boat? </li>
<li> And what about Naomi? </li>
</ol>
</body>
    
```

The Little Boat

The storm tossed the little boat like a cheap sneaker in an old washing machine. The three drunken fishermen were used to such treatment, of course, but not the tree salesman, who even as a stowaway now felt that he had overpaid for the voyage.

1. Will the salesman die?
2. What color is the boat?
3. And what about Naomi?

Primer: uparivanje HTML tagova

```
def is_matched_html(raw):
    """Vraća True ako se HTML tagovi podudaraju."""
    S = ArrayStack()
    j = raw.find('<')           # nađi prvi '<'
    while j != -1:
        k = raw.find('>', j+1)   # nađi sledeći '>'
        if k == -1:
            return False       # neispravan tag
        tag = raw[j+1:k]       # odbaci < >
        if not tag.startswith('/'): # ovo je otvarajući tag
            S.push(tag)
        else:                   # ovo je zatvarajući tag
            if S.is_empty():
                return False    # nema svog para
            if tag[1:] != S.pop():
                return False    # nije odgovarajući par
        j = raw.find('<', k+1)    # nađi sledeći '<'
    return S.is_empty()        # svi otvarajući tagovi upareni?
```

Primer: izračunavanje aritmetičkih izraza

- $14 - 3 * 2 + 7 = (14 - (3 * 2)) + 7$
- prioritet operatora
 - $*$ je starije od $+/-$
- asocijativnost
 - operatori istog prioriteta izračunavaju se s leva u desno
- ideja:
 - stavi svaki operator na stek, ali prvo skini sa steka i izračunaj sve operacije višeg ili jednakog prioriteta

Primer: izračunavanje aritmetičkih izraza

- biće dva steka:
 - *ops* čuva operatore
 - *vals* čuva vrednosti
 - koristićemo \$ kao oznaku „kraja ulaza“ sa najmanjim prioritetom

Primer: izračunavanje aritmetičkih izraza

doOp()

$x \leftarrow vals.pop()$

$y \leftarrow vals.pop()$

$op \leftarrow ops.pop()$

$vals.push(y \text{ **op** } x)$

repeatOps(refOp)

while $vals.size() > 1 \wedge prec(refOp) \leq prec(ops.top())$ **do**
 doOp()

Primer: izračunavanje aritmetičkih izraza

EvalExpr()

Input: lista tokena koja predstavlja aritmetički izraz

Output: vrednost izraza

while ima novi token z **do**

if z je broj **then**

$vals.push(z)$

else

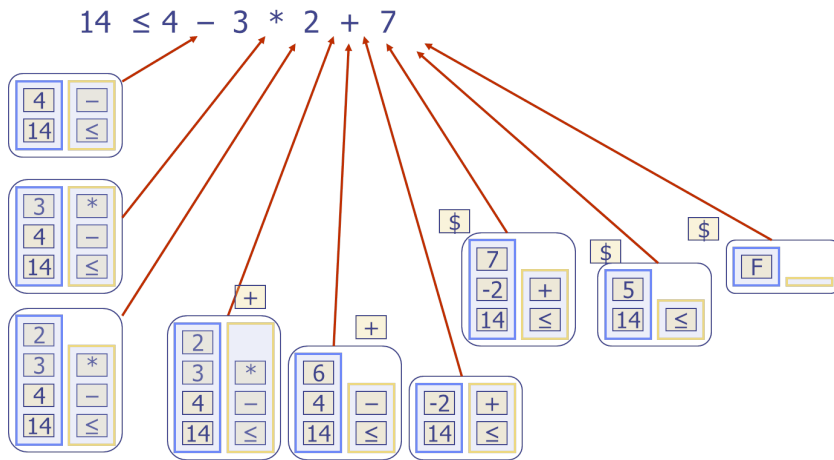
$repeatOps(z)$

$ops.push(z)$

$repeatOps(\$)$

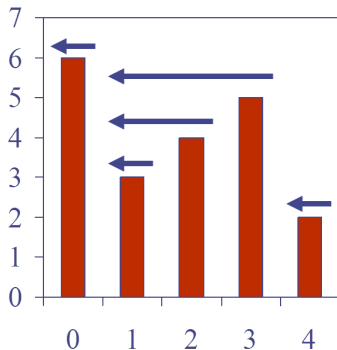
return $vals.top()$

Primer: izračunavanje aritmetičkih izraza

Primer: izračunavanje raspona

- za dati niz X , **raspon** $S[i]$ od $X[i]$ najveći broj susednih elemenata $X[j]$ koji neposredno prethode $X[i]$ takvi da je $X[j] \leq X[i]$
- primene u finansijskoj analizi

X	6	3	4	5	2
S	1	1	2	3	1

Kvadratni algoritam

spans1(x, n)

Input: niz X od n celih brojeva

Output: niz S sa rasponima od X

$S \leftarrow$ novi niz od n celih brojeva

for $i \leftarrow 0$ **to** $n - 1$ **do**

$s \leftarrow 1$

while $s \leq i \wedge X[i - s] \leq X[i]$ **do**

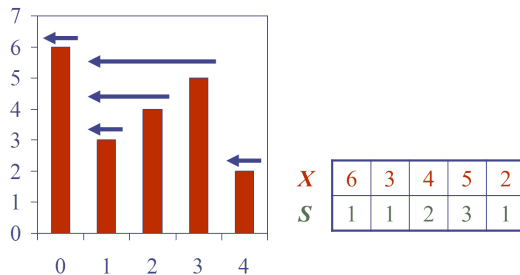
$s \leftarrow s + 1$

$S[i] \leftarrow s$

return S

Izračunavanje raspona pomoću steka

- na steku čuvamo indekse elemenata koji su vidljivi kada „gledamo unazad“
- skeniramo niz s leva u desno
- neka je i tekući indeks
- skidamo indekse sa steka sve dok ne nađemo indeks j takav da je $X[i] < X[j]$
- računamo $S[i] \leftarrow i - j$
- stavimo i na stek

Linearni algoritam

spans2(x, n)

Input: niz X od n celih brojeva

Output: niz S sa rasponima od X

$S \leftarrow$ novi niz od n celih brojeva

$A \leftarrow$ novi prazan stek

$S[0] \leftarrow 1$

for $i \leftarrow 1$ **to** $n - 1$ **do**

while $\neg A.is_empty() \wedge X[A.top()] \leq X[i]$ **do**

$A.pop()$

if $A.is_empty()$ **then**

$S[i] \leftarrow i + 1$

else

$S[i] \leftarrow i - A.top()$

$A.push(i)$

return S

Linearni algoritam

- svaki indeks u nizu...
- ...je stavljen na stek tačno jednom
- ...je skinut sa steka najviše jednom
- naredbe u while petlji su izvršene najviše n puta
- algoritam radi u $O(n)$ vremenu